

Article History

Received / Geliş
05.05.2017

Accepted / Kabul
24.05.2017

Available Online / Yayınlanma
15.06.2017

**THE VIEWS OF UNIVERSITY STUDENTS ON
SOCIAL GENDER, IDEAL MALE, IDEAL FEMALE
AND IDEAL MARRIAGE**

ÜNİVERSİTE ÖĞRENCİLERİNİN TOPLUMSAL CİNSİYET, İDEAL
ERKEK, İDEAL KADIN VE İDEAL EVLİLİK KAVRAMLARINA İLİŞKİN
GÖRÜŞLERİ

Yalçın DEMİR¹
Abdullah ALDEMİR²

Abstract

The aim of this study is to examine female university students' gender, ideal male, ideal woman and women and men's thoughts on ideal marriage. Measuring instrument was used which his developed by the first author in the study, by doing preliminary application by the first and second researchers and which is with validity and reliability tested by expert opinion. Measuring tool was applied to 26 female students selected by appropriate sampling method, who are at a university located in the Central Black Sea Region in the academic year 2016-2017. Content analysis in analysis of the data, the SPSS 15.0 program for identifying descriptive statistics was used. As a result of their search, the participants mostly had the feminine gender feature and most of them were not seen as boyfriends. Furthermore, in this study, it is expressed that most participant men and women should bear the features of trust, respect, love and showing interest when looking at the example stories, most participants expressed that marriage is a common structure and there should be a mutual understanding in marriage. Also, it was found that some participants consider using a constructive way to continue marriage.

Keywords: Social gender, gender role orientation, ideal women, ideal men, ideal marriage

Özet

Bu çalışmanın amacı, kadın üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet, ideal erkek, ideal kadın ve ideal evliliğe yönelik düşüncelerini incelemektir. Araştırmada birinci yazar tarafından geliştirilen, birinci ve ikinci araştırmacı tarafından ön uygulaması yapılarak ve uzman görüşü alınarak geçerliği ile güvenilirliği sınanmış olan ölçme aracı kullanılmıştır. Ölçme aracı 2016-2017 eğitim-öğretim yılında Orta Karadeniz Bölgesinde bulunan bir üniversitede uygun örnekleme yöntemiyle seçilen 26 kadın öğrenciye uygulanmıştır. Verilerin analizinde içerik analizi, tanımlayıcı istatistikleri belirlemek içinse SPSS 15.0 programı kullanılmıştır. Araştırmanın sonucunda katılımcıların çoğunlukla kadınsı cinsiyet özelliğini taşıdığı ve çoğunun erkek arkadaşının olmadığı görülmüştür. Ayrıca çoğu katılımcı erkeğin ve kadının güven, saygı, sevgi ve ilgi gösterme gibi özellikleri taşımaları gerektiğini ifade etmişlerdir. Örnek hikâyelere bakıldığında ise, çoğu katılımcı evliliğin ortak bir yapı olduğunu ve evlilikte karşılıklı anlayışın olması gerektiğini ifade etmişlerdir. Ayrıca bazı katılımcıların evliliğin devam etmesi için yapıcı bir yol kullanma düşüncesinde oldukları bulunmuştur.

Anahtar Kelimeler: Toplumsal cinsiyet, cinsiyet rolü yönelimi, ideal erkek, ideal kadın, ideal evlilik

¹ Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi

² Gaziosmanpaşa Üniversitesi, Eğitim Fakültesi, Eğitim Bilimleri Enstitüsü, Eğitim Bilimleri Ana Bilim Dalı, Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık Bilim Dalı, Yüksek Lisans Öğrencisi

GİRİŞ

Cinsiyet, kavram anlamıyla eril (virile) veya dişil (muliebre) sözcükleriyle birlikte kullanılmaktadır (İllich, 1996). Cinsiyet, toplumun yüklediği anlama göre biçimlenmektedir. Toplumsal cinsiyet olarak ifade edilen bu durum, kadın ve erkeğin doğuştan getirdiği biyolojik farklılıklar ile sonradan edindiği sosyal ve kültürel farklılıklar sonucu oluşmaktadır (Ökten, 2009). Bu bakımdan toplumsal cinsiyet, kadınlık ve erkeklik rollerinin nasıl algılandığını ve bu cinsiyet rollerinin toplumsallığını ifade etmektedir (Başçı ve Giray, 2016). Yani sosyal bir varlık olan insan, toplum tarafından kendisine atfedilen kadınlık ve erkeklik rollerini, algıladığı benlik çerçevesinde gerçekleştirmektedir (Kimmel, 2011). Kadınlık ve erkeklik rolleri arasındaki ayrımın günümüzde, sadece biyolojik yapının getirdiği cinsiyet farklılıklarıyla sınırlı olmadığı, toplum içerisindeki rol ve sorumluluklarla da kadın ve erkek arasında farklılıkların olduğu kabul edilmektedir (Başçı ve Giray, 2016; Kahraman-Dinç, 2010; Kimmel, 2011; Kitiş ve Bilgici, 2007). Kültürün de etkisiyle ortaya çıkan farklılıklar neticesinde kadın ve erkek, toplumun kendisinden beklediği rol ve sorumluluklara uygun davranışlar sergilemektedir (Arslan, 2003; Sever, 2005; Ünüvar ve Tagay, 2015).

Literatürde, toplumsal cinsiyetle ilgili araştırmaların çeşitlendiği görülmektedir (Akın ve Aydemir, 2007; Dedeoğlu, 2000; Günay ve Bener, 2011; Yılmaz, Zeyneloğlu, Kocagöz, Kısa, Taşkın ve Eroğlu, 2009). Örneğin, Akın ve Aydemir (2007), üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerle cinsiyet rolleri üzerine bir anket çalışması yapmış ve bu çalışmada, kadın ve erkeğe ait bazı işlerin olması ve bu işleri yapmaya bir diğerinin kalkışmaması, ev işlerinin yalnızca kadına ait olması, kadının meslek sahibi olmaktansa eşinin mesleğine yardımcı olması, aile yaşamında alınacak önemli kararlarda erkeğin söz sahibi olması ve kadınların yalnızca iyi anne olmalarını sağlayacak meslekleri seçmeleriyle ilgili önermelere, öğrencilerin karşı çıktıkları sonucuna ulaşmışlardır. Ayrıca aynı çalışmada araştırmacılar öğrencilerin, bağımsız olma konusunda, kız çocuklarının da erkek çocuklar kadar teşvik edilmesine destek verdiklerini rapor etmiştir.

Kadın ve erkeğin cinsiyet şeması teorik açıdan, erkeksi, kadınsı, androjen ve belirsiz olmak üzere dört başlık altında incelenmektedir (Ünüvar ve Tagay, 2015). Buna göre, erkeksi özellikleri fazla kadınsı özellikleri az taşıyan bireyler erkeksi olurken, tersi bir duruma sahip olan bireyler kadınsı özellikler göstermektedir (Bem, 1981). Bununla birlikte kadınsı özellikleri ve erkeksi özellikleri eşit oranda taşıyan bireyler androjenken, kadınsı özellikleri ve erkeksi özellikleri az düzeyde taşıyan bireyler belirsiz olarak tanımlanmaktadır (Bem, 1981). Toplum içerisinde kadınsı özellikler, kadının evcil olması ve çocuk yetiştirmesi gibi rollerle anılmaktadır (Kahraman-Dinç, 2010; Lupton ve Barclay, 1997; Ünüvar ve Tagay, 2015). Erkeksi özellikler ise evin lideri olma, söz sahibi olma ve para kazanan kişi olma gibi rollerle ilişkilendirilmektedir (Kahraman-Dinç, 2010). Bununla birlikte iş yerinde başarı sağlama androjen cinsiyet özelliği ile ifade edilmektedir (Baştuğ ve Kuru, 2009).

Rol yönelimini ortaya koyarken bireyler, ya geleneksel cinsiyet rol yönelimini kabul etmekte ya da değişen toplum yapısına ayak uydurarak geleneksel olmayan cinsiyet rol yönelimini kabul etmektedirler. Bireylerin bu seçimleri, kimi toplumlarda önemli farklılıklar arz etmektedir. Örneğin, Trommsdorff ve Iwawaki (1989), Japonya'daki bireylerin Almanya'daki bireylere göre daha fazla geleneksel cinsiyet rolü davranışları sergilediklerini rapor etmiştir. Yine aynı çalışmada iki ülkedeki kadın katılımcı grubunun erkek katılımcı grubuna göre daha az düzeyde bir geleneksel cinsiyet rolü yönelimi sergilediklerini bildirmiştir. Bu sonuçlara benzer sonuçlar, başka çalışmalarda (Sugiyama, 1984; Trommsdorff, 1982) da rapor edilmiştir. Yine literatürde kadınların, erkeklerin sorumluluklarının fazla olduğunu düşünerek kadın rollerini tercih ettikleri ya da erkeklerin daha özgür olması nedeniyle erkek rollerini tercih ettikleri

gözlemlenmiştir. Hatta bu rolleri elde edebilmek için kadınların eğitim seviyelerini yükseltme yoluna gittikleri de belirlenmiştir (Kahraman-Dinç, 2010; Karacan, 1991; Kitiş ve Bilgici, 2007; Özvarış, 2007; Ünüvar ve Tagay, 2015). Bu sonuçlara ek olarak bir çalışmada da eğitilmiş olma, lider gibi davranma ve girişkenlik gibi erkeksi özelliklerin, kadınları erkeksi rolleri benimsemeye ittiği sonucuna ulaşılmıştır (Demirtaş-Madran, 2012).

Kadınlar ve erkekler, içinde bulunduğu toplumun değerlerini benimsemekte (Stiles, Gibbons ve Schnellmann, 1987) ve benimsediği bu değerler dâhilinde kendisinden beklenen cinsiyet rollerini gerçekleştirmeye çalışmaktadır (Holt ve Ellis, 1998; Stiles, Gibbons, Hardardottir ve Schnellmann, 1987). Bu sayede bireyler, topluma uygun kadın ve erkek modeline göre davranmaktadırlar (Gelbal ve Duyan, 2008). Kadın ve erkek modelleri toplumsal farklılıklar göstermektedir (Talbanı ve Hasanali, 2000). Örneğin, bir toplumda ideal bir erkekte nazik, güvenilir ve samimi olma gibi özellikleri taşımasını istenirken; ideal bir kadından fiziksel gelişmişlik, çocuğa değer verme ve ilgi gösterme ile çalışan biri olma gibi özellikleri taşıması istenmektedir (Gelbal ve Duyan, 2008). Değişen toplum yapısıyla birlikte, toplum içinde kadın ve erkekte beklentiler de değişmeye başlamıştır (Aslan, 2015). Örneğin, önceleri toplum, erkekte evin geçimini sağlama ve dürüst olma; kadından ise fiziksel gelişmişliğe sahip olma ve çocuğa bakma gibi işlevleri yerine getirmesini istemekteydi (Aslan, 2015). Ancak günümüze gelindiğinde toplumun ideal bir kadından önceki rolünün yanı sıra evin geçimine destek olma; ideal bir erkekte ise kadına ev işinde ve çocuk bakımında yardımcı olma gibi beklentileri olduğu görülmektedir (Topçuoğlu, 2009).

Literatür incelendiğinde, Gibbons ve diğerleri (1989) ideal bir kadının fiziksel olarak olgun, çekici, çocuk bakan, bir işte çalışan ya da ev hanımı gibi özelliklerle tanımlandığını bildirmiştir. Aynı çalışmada araştırmacılar, ideal bir erkeğin ise sportif faaliyetlerle uğraşan, iş aktiviteleri olan ve sorumluluğu fazla olan bireyler olarak tanımlandığını göstermişlerdir. Stiles ve diğerleri (1987) ise erkek katılımcıların kadın katılımcılara göre fiziksel çekiciliğe daha fazla önem verdiklerini bulmuştur. Aynı çalışmada araştırmacılar, erkek katılımcıların iyi bir iş sahibi olmak veya para kazanmaktan ziyade eğlenceli olmaya ve çekici olmaya daha fazla önem verdikleri sonucuna ulaşmıştır. Bu sonuçlara ek olarak araştırmacılar, kadın katılımcıların ise para kazanma, nazik, dürüst, çekici, eğlenceli, popüler olmaya daha çok önem verdiklerini rapor etmiştir. Benzer sonuçlara başka bir çalışmada da ulaşılmıştır (Nevid, 1984).

Toplumsal cinsiyet, ideal erkek ve ideal kadına dair yapılan yüklemelerin, bireylerin eş seçimi kadar evlilik biçimlerini de etkilediği tahmin edilmektedir. Eş seçimi ve evlilik biçimi, toplumsal bir görecelilik göstermektedir. Kimi toplumlarda görücü usulüyle evlenme daha fazlayken, kimi toplumlarda da severek evlenme (karşılıklı anlaşarak, aşk evliliği) daha fazladır (Akın ve Aydemir, 2007; Kahraman-Dinç, 2010). Literatürden, ideal bir evlilik için kadınların çoğunun severek evlenmeyi tercih ettiği ve evlenecekleri erkekte belirli özellikler aradığı anlaşılmaktadır (Akın ve Aydemir, 2007; Arpacı ve Ersoy, 2007; Ataklı, Yertutan ve Ekinci, 2004; Aytaç ve Bayram, 2006; Bozgeyikli ve Toprak, 2013; Kahraman-Dinç, 2010; Ökten, 2009; Sever, 2005; Tüzemen ve Özdağoğlu, 2010). Severek ve anlaşarak yapılan evliliğin yanı sıra günümüzde ekonomik statü ve refah da bir ailede olması gereken koşullar arasına girmeye başlamıştır. Özellikle son yıllarda kadınlar, kişisel ekonomik özgürlüğünü kazandıktan sonra daha iyi bir evlilik yapacaklarını düşünmektedirler (Karacan, 1991; Kardam, 2003; Kumar ve Sharma, 2012; Özvarış, 2007).

Tüm bu açılardan düşünüldüğünde, evli olan kadın ve erkeğin, aile içinde toplumun kendilerine yüklemiş olduğu cinsiyet rollerini gerçekleştirmeye başladıkları görülmektedir (Kahraman-Dinç, 2010). Günümüzde, değişen toplum yapısıyla birlikte

aile üyelerinin rol ve sorumluluklarının da değiştiği ve genişlediği anlaşılmaktadır (Menteşe, 2014; Ünüvar ve Tagay, 2015; Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011). Eskiden evinde oturup çocuğunu büyüten kadın, eve para getiren erkekken, günümüzde kadının iş yaşamına atılmasıyla birlikte eve her ikisinin de para getirdiği, çocuk büyütme gibi aile içindeki sorumlulukları çiftlerin birlikte yapmaya başladığı anlaşılmaktadır (Fortin, 2005; Ünüvar ve Tagay, 2015; Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011).

Bu çalışmada, üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet, ideal erkek, ideal kadın ve ideal evlilik kavramlarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır.

Mevcut çalışmada, aşağıdaki alt problemlere yanıt aranmıştır:

- 1.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin eş seçimine ilişkin düşünceleri nasıldır?
- 2.** Karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi olan ve olmayan öğrencilerin seçimlerinin gerekçeleri nelerdir?
- 3.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, eş olarak seçilecek ideal erkek ve ideal kadında bulunması gereken özelliklere ilişkin düşünceleri nasıldır?
- 4.a.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının evlilik yaşamındaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin düşünceleri nasıldır?
- 4.b.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının evlilik yaşamındaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin duyguları nasıldır?
- 4.c.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının evlilik yaşamındaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin davranışları nasıldır?
- 5.a.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının ailedeki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin düşünceleri nasıldır?
- 5.b.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının ailedeki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin duyguları nasıldır?
- 5.c.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının ailedeki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin davranışları nasıldır?
- 6.a.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının toplumdaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin düşünceleri nasıldır?
- 6.b.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının toplumdaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin duyguları nasıldır?
- 6.c.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının toplumdaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin davranışları nasıldır?
- 7.a.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının iş yaşamındaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin düşünceleri nasıldır?
- 7.b.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının iş yaşamındaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin duyguları nasıldır?
- 7.c.** Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının iş yaşamındaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin davranışları nasıldır?

YÖNTEM

Bu bölümde, araştırmanın yöntemi ve desenine, araştırmanın çalışma grubuna, veri toplama aracına, verilerin analiziyle araştırmanın geçerliğine ve güvenilirliğine ilişkin bilgilere yer verilmiştir.

Araştırmanın Yöntemi ve Deseni

Bu çalışmada, nitel araştırma yönteminden yararlanılmıştır. Nitel araştırma, insan ve grup davranışlarının “niçin” öyle olduğunu anlamaya yönelik araştırmalardır. Nitel araştırmalar, olayların gerçek ortamında bütün bir şekilde ele alındığı araştırmalardır (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011). Araştırmada, nitel araştırma yöntemi desenlerinden, durum analizi deseni kullanılmıştır. Durum analizi, olayla ilgili tüm faktörlerin bütüncül bir bakış açısıyla araştırıldığı ve bu etkenlerin ilgili durumu nasıl etkiledikleri ve etkilendikleri üzerine odaklanan çalışmalardır. Durum analizi çalışmaları, bir veya birden fazla olayı detaylı olarak inceler (Yazıcıoğlu ve Erdoğan, 2011).

Araştırmanın Çalışma Grubu

Araştırmanın çalışma grubunu, 2016-2017 eğitim-öğretim yılı güz döneminde Orta Karadeniz Bölgesinde bulunan bir üniversitede öğrenim gören 26 kadın üniversite öğrencisi oluşturmuştur. Çalışma grubunun belirlenmesinde, uygun örnekleme yönteminden yararlanılmıştır (Büyüköztürk, Kılıç-Çakmak, Akgün, Karadeniz ve Demirel, 2012). Uygun örnekleme yöntemi, isminden de anlaşılacağı üzere zaman, maliyet ve insan gücü kaybını önlemeyi amaç edinen bir yöntemdir (Büyüköztürk ve diğerleri, 2012). Araştırmada, öğrencilerle önce yüz yüze görüşülmüş, öğrencilere araştırmanın kapsamı ile amacı açıklanmış ve öğrencilerin araştırmaya gönüllü olarak katılımları sağlanmıştır.

Tablo 1. Katılımcıların Kişisel Bilgilerine İlişkin Dağılım

	f	
Yaş	18	2
	19	8
	20	5
	21	6
	22	3
	23	1
	25	1
Bölüm	Beden Eğitimi ve Spor	1
	Bilgisayar Öğretmenliği	1
	Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri	1
	Ebelik	1
	Hemşirelik	1
	İlahiyat	3
	Kamu Yönetimi	1
	Maliye	3
	Okul Öncesi Öğretmenliği	1
	Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık	8
	Sınıf Öğretmenliği	2
	Sosyal Bilgiler Öğretmenliği	1
	Türk Dili ve Edebiyatı	1
	Türkçe Öğretmenliği	1
Sınıf Düzeyi	1.sınıf	7
	2. sınıf	9
	3.sınıf	3
	4.sınıf	7
Cinsiyet Rolü Yönelimi	Belirtmeyen	1
	Erkeksi	1
	Kadınsı	24
İlişki (erkek arkadaşı, sevgili vs.)	Evet	8
	Hayır	17
	Kararsızım	1
(Varsa) Eş Seçme	Evet	7
	Kararsızım	1
(Yoksa) Eş Seçme	Evet	8
	Kararsızım	9

Tablo 1 incelendiğinde, çalışmaya katılan iki katılımcının 18, sekiz katılımcının 19, beş katılımcının 20, altı katılımcının 21, üç katılımcının 22, bir katılımcının 23 ve bir katılımcının da 25 yaşında olduğu görülmektedir. Çalışmada, bir katılımcı Beden Eğitimi ve Spor, bir katılımcı Bilgisayar Öğretmenliği, bir katılımcı Çalışma Ekonomisi ve Endüstri İlişkileri, bir katılımcı Ebelik, bir katılımcı Hemşirelik, üç katılımcı İlahiyat, bir katılımcı Kamu Yönetimi, üç katılımcı Maliye, bir katılımcı Okul Öncesi Öğretmenliği, sekiz katılımcı Rehberlik ve Psikolojik Danışmanlık, iki katılımcı Sınıf Öğretmenliği, bir katılımcı Sosyal Bilgiler Öğretmenliği, bir katılımcı Türk Dili ve Edebiyatı ve bir katılımcı da Türkçe Öğretmenliği bölümünde öğrenim görmektedir. Öğrencilerin, yedisi 1.sınıf, dokuzu 2.sınıf, üçü 3.sınıf ve yedisi 4.sınıf düzeyindedir. Cinsiyet rolü yönelimiyle ilgili tercihlerinde öğrencilerin 24'ünün kadınsı ve birinin erkeksi olduğu görülmektedir. Buna ilave olarak bir katılımcı ise cinsiyet rolü yönelimiyle ilgili soruyu boş bırakmıştır. Öğrencilerin, sekizinin karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi (erkek arkadaşı, sevgili vs.) bulunmaktayken, 17'sinin ilişkisi bulunmamaktadır. Yine katılımcılardan bir kişi, herhangi birisiyle ilişkisi olup olmadığı konusunda kararsız olduğunu ifade etmektedir. Çalışmada karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi bulunan öğrencilerin yedisi, bu kişiyi eş olarak seçmeyi düşünmekteyken, bir katılımcı ise eş seçimi konusunda kararsız görünmektedir. Karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi bulunmayan öğrencilerin sekizi, bir ilişkisi olsaydı bu kişiyi eş olarak seçmeyi düşünmekteyken, dokuzu ise bu kişiyi eş olarak seçme konusunda kararsız olduğunu ifade etmektedir.

Veri Toplama Aracı

Araştırmada verilerin toplanması amacıyla birinci yazar tarafından geliştirilen yapılandırılmış görüşme formu kullanılmıştır. Veri toplama aracı için öncelikle detaylı literatür taramaları yapılmıştır. Literatür taramaları sonucunda ulaşılan ölçekler ve anket formları göz önünde bulundurularak açık/kapalı uçlu sorulardan ve örnek olaylardan oluşan geçici bir taslak form oluşturulmuştur. Geçici taslak form, alanında uzman üç araştırmacıya gönderilmiştir. Alınan uzman görüşleri doğrultusunda taslak form, yeniden düzenlenmiştir. Düzenlenen form, daha sonra 17 kadın üniversite öğrencisine uygulanarak anlaşılmayan durumlar incelenmiştir. İncelemeler sonrasında forma son hali verilmiştir. Son halinde form, dört bölümden oluşmuştur. İlk bölümde, kişisel bilgilere; ikinci bölümde, karşı cinsle ilişki durumu ve gerekçelendirmelerle ilgili sorulara; üçüncü bölümde, ideal kadın ve ideal erkekle ilgili sorulara; dördüncü bölümde kadının evlilik yaşamındaki, ailedeki, toplumdaki ve iş yaşamındaki yeri ve erkeğin rolüyle ilgili dört farklı örnek olaya ve örnek olayla ilgili sorulara yer verilmiştir. Örnek olaylar ve sorular şu şekildedir:

Örnek Olaylar:

Örnek Olay 1. Eşinizden yaş olarak küçüksünüz. Ancak eşiniz, bunun sorun olmadığını, birbirinize duyduğunuz bağlılığın, tutkunun ve mahremiyetin daha önemli olduğunu söylemektedir.

Örnek Olay 2. Çalışan bir kadınsınız. İş dönüşü eve geldiğinizde eşiniz, sizden daha önce bilmediğiniz ve yapmadığınız bir yemeği yapma konusunda sizinle tartışıyor. Geceden bırakmış olduğunuz çamaşır, bulaşık vs. gibi ev işleriyle ilgili olarak da sizi eleştiriyor.

Örnek Olay 3. Girişken, konuşkan, ikna becerisi yüksek ve liderlik özelliği olan bir kadınsınız. Eşiniz, sizi politikacı (siyasetçi) olma konusunda destekliyor ve cesaretlendiriyor.

Örnek Olay 4. Çalışan bir kadınsınız. İş yaşamınız gereği, eşinizden daha fazla para kazanmaktasınız. Eşiniz, kazandığınız gelirin tamamını kendisine vermenizi istemekte,

kişisel ve diğer ihtiyaçlarınızla ilgili kendisinden para istemeniz gerektiğini söylemektedir.

Sorular:

a) Ne düşünürdünüz?, b) Ne hissederdiniz ?, c) Ne yaptınız ?

Verilerin Analizi

Verilerin analizinde, kişisel bilgilerle ilgili sıklık ve yüzdelerin çözümlenmesi için SPSS 15.0 programından yararlanılmıştır. Öğrencilerin, açık/kapalı uçlu sorulara verdikleri yanıtlardan oluşan verilerin analizinde ise içerik analizi yöntemi kullanılmıştır. Berg ve Lune (2015), içerik analizini, kalıpların, temaların, önyargıların veya anlamların tespit edilmesi amacıyla belirli bir yazılı ve basılı dokümanın, fotoğrafın, videonun veya ses kaydının dikkatli bir biçimde, ayrıntılı olarak ve sistemli şekilde incelenmesi ve yorumlanması biçiminde tanımlamıştır. Yıldırım ve Şimşek'e (2013) göre, içerik analizinde, bir araya getirilen verileri açıklayabilecek kavram veya ilişkilere ulaşmak esas amaçtır. Bu amaçla toplanan veriler önce kavramsallaştırılır, daha sonra ortaya çıkan kavramlar mantıklı bir şekilde düzenlenir ve buna bağlı olarak veriyi açıklayan temalar saptanır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Öğrencilerin, her bir açık uçlu soruya verdikleri yanıtlar, toplumsal cinsiyet, cinsiyet rolü yönelimi, ideal kadın, ideal erkek ve ideal evlilik literatüründe yer alan kavramlar kullanılarak kavramsallaştırılmış ve uygun temalar altında toplanmıştır.

Araştırmanın Geçerliliği ve Güvenirliği

Nitel araştırmalarda, geçerlik kavramı yerine inandırıcılık ve aktarılabirlik, güvenilirlik kavramı yerine ise tutarlık ve teyit edilebilirlik kavramları tercih edilmektedir (Mills, 2003). Araştırmanın geçerliliğini sağlamak amacıyla, konularla ilgili kapsamlı bir literatür taraması yapılmış, birden fazla uzman görüşü alınmış, soruların açık ve anlaşılır olmasına dikkat edilmiştir. Araştırmanın ilk kısmından sonuna kadar mümkün olduğunca objektif olunmaya çalışılmıştır.

Araştırmanın güvenilirliğini sağlamak için kodlama güvenilirliğine ilişkin bir çalışma yapılmıştır. Bu tür çalışmalarda araştırmacılar, aynı veri setini kodlar, ortaya çıkan kodlama benzerlikleri ve farklılıkları sayısal olarak karşılaştırılır ve bir kodlama yüzdesine ulaşılır (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Böyle çalışmalarda en az % 70 düzeyinde bir güvenilirlik yüzdesine ulaşmak gerekmektedir (Yıldırım ve Şimşek, 2013). Bu araştırmada kodlamalara yönelik % 78.2 düzeyinde bir güvenilirlik yüzdesine ulaşılmıştır.

BULGULAR

Bu bölümde, bulgulara ilişkin tablolar ve tablolarla ilgili açıklamalar sunulmuştur.

1. Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin eş seçimine ilişkin düşünceleri

Tablo 2. Karşı Cinsten Herhangi Biriyle İlişkisi Olan Katılımcıların Eş Seçimine İlişkin Düşünceleri

Tema	f
Keyif verme (birlikte daha kolay bir hayat geçirme, birlikte güzel zaman geçirme, mutlu etme)	3
Önemseme (değer verme, farklı olduğunu hissettirme, her koşulda düşünme)	3
Anlaşıldığını ve sevildiğini hissetme	2
Destekleme ve yanında olma	2
Düşünce yapısı ve yaşantı tarzının uygun olması	2
Koruma ve güven verme	2
Diğer (doğru insan olma, hiç değişmeme, kabullenme, nişanlı olma)	-

Tablo 1 incelendiğinde, karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi (erkek arkadaşı, sevgili vs.) olan sekiz katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılardan yedisi, bu kişiyi eş olarak seçmeyi düşünmekteyken, bir katılımcı kararsız olduğunu bildirmiştir. Tablo 2’de katılımcılar, bu seçimlerine ilişkin düşüncelerini, keyif verme ($f=3$), önemseme ($f=3$), anlaşıldığını ve sevildiğini hissetme ($f=2$), destekleme ve yanında olma ($f=2$), düşünce yapısı ve yaşantı tarzının uygun olması ($f=2$), koruma ve güven verme ($f=2$) ve diğer temalarıyla gerekçelendirmişlerdir.

Tablo 3. Karşı Cinsten Herhangi Biriyle İlişkisi Olmayan Katılımcıların Eş Seçimine İlişkin Düşünceleri

Tema	f
Aile üyelerinin eş olarak uygun olduğunu düşünmesi	3
Bir ilişkiyi eş seçme için başlatıp devam ettirme	3
Düşüncelerin ve gönüllerin uygunluğu	3
Cinsellik ve üreme	2
Duyguların yanıltıcı ve yıpratıcı olması	2
Sevgili olmayı ve flörtü uygun bulmama	2
Diğer (sevme- sevilme, hayatın tek başına yaşanacak olmaması)	-

Tablo 1 incelendiğinde, karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi (erkek arkadaşı, sevgili vs.) olmayan 17 katılımcı bulunmaktadır. Katılımcılardan, dokuzu eğer karşı cinsten herhangi birisiyle (erkek arkadaşı, sevgili vs.) ilişkisi bulunsaydı bu kişiyi eş olarak seçme konusunda kararsız olduklarını bildirmişlerdir. Diğer sekiz katılımcı ise bu kişileri eş olarak seçebileceklerini ifade etmiş ve seçimine ilişkin düşüncelerini gerekçelendirmiştir. Tablo 3’te katılımcılar seçimlerine ilişkin düşüncelerini, aile üyelerinin eş olarak uygun olduğunu düşünmesi ($f=3$), bir ilişkiyi eş seçme için başlatıp devam ettirme ($f=3$), düşüncelerin ve gönüllerin uygunluğu ($f=3$), cinsellik ve üreme ($f=2$), duyguların yanıltıcı ve yıpratıcı olması ($f=2$), sevgili olmayı ve flörtü uygun bulmama ($f=2$) ve diğer temalarıyla gerekçelendirmiştir.

2. Üniversite öğrenim gören kadın öğrencilerin, eş olarak seçilecek ideal erkek ve ideal kadında bulunması gereken özelliklere ilişkin düşünceleri

Tablo 4. Katılımcıların Eş Olarak Seçilecek İdeal Bir Erkekte Bulunması Gereken Özelliklerle İlgili Düşünceleri

Tema	f
Saygılı olma	16
Sevme ve ilgi gösterme	13
Dinini en güzel ve doğru şekilde yaşama	12
Güvenilir olma	12
Sadık olma	12
Anlayışlı ve düşünceli olma	8
Dürüstlük	8
Aileye değer verme	6
İyi bir meslek sahibi olma	5
Merhametli olma	5
Yardımcı olma/yardım etme	5
Samimiyet	4
Kendini tanıma ve kendini bilme	3
Özgüven	3
Sabırlı olma	3
Sevdiği insana değer verme	3
Zekâ/Zeki olma	3
Alçakgönüllü olma	2
Empati	2
Güler yüzlü ve eğlenceli olma	2
İnsancıl olma	2
Karşılıklı paylaşımında bulunma	2
Kıskanma/kıskanç olma	2

Kötü alışkanlığı olmama	2
Paraya önem vermeme	2
Sadece kendini düşünmeme	2
Sahiplenme	2
Sorumluluk sahibi olma	2
Diğer (olgunluk, güzel karakter, kibirli ve gururlu olmama, kitap okuma, hoşgörü, nazik, temiz, sözünü geçirebilme, romantik olma, marifetli olma, huzur, cesur olma, azimli olma, ailesinin uyumlu olması, iyi niyet, dişlerinin beyaz olması, konuşkan, kararlılık, çözüm odaklı olma)	-

Tablo 4'te, eş olarak seçilecek bir erkekte olmazsa olmaz denilebilecek özelliklere katılımcıların verdiği yanıtlar incelendiğinde, sırasıyla saygılı olma ($f= 16$), sevme ve ilgi gösterme ($f= 13$), dinini en güzel ve doğru şekilde yaşama ($f= 12$), güvenilir olma ($f= 12$), sadık olma ($f= 12$), anlayışlı ve düşünceli olma ($f= 8$), dürüstlük ($f= 8$), aileye değer verme ($f= 6$), iyi bir meslek sahibi olma ($f= 5$), merhametli olma ($f= 5$), yardımsever olma/yardım etme ($f= 5$), samimiyet ($f= 4$), kendini tanıma ve kendini bilme ($f= 3$), özgüven ($f= 3$), sabırlı olma ($f= 3$), sevdiği insana değer verme ($f= 3$), zekâ/zeki olma ($f= 3$), alçakgönüllü olma ($f= 2$), empati ($f= 2$), güler yüzlü ve eğlenceli olma ($f= 2$), insancıl olma ($f= 2$), karşılıklı paylaşımda bulunma ($f= 2$), kıskanma/kıskanç olma ($f= 2$), kötü alışkanlığı olmama ($f= 2$), paraya önem vermeme ($f= 2$), sadece kendini düşünmeme ($f= 2$), sahiplenme ($f= 2$), sorumluluk sahibi olma ($f= 2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 5. Katılımcıların Eş Olarak Seçilecek İdeal Bir Kadında Bulunması Gereken Özelliklerle İlgili Düşünceleri

Tema	f
Saygılı olma	8
Sadık olma	5
Alçakgönüllü olma	3
İffetli olma	3
Sevgi dolu olma	3
Anlayışlı olma	2
Evine bağlı olma	2
İtaatkâr olma	2
Nazik olma	2
Sabırlı olma	2
Sorun çıkarmama ve çözüm odaklı olma	2
Söz geçirme ve yönlendirme	2
Titiz ve bakımlı olma	2
Diğer (yardımsever, kıskançlık, mert, deli, kibir/gurur olmama, imanlı olma, güler yüzlü olma, ilgi, eşini tatmin edebilme, güven, samimiyet/dürüstlük, edepli olma, evliliği maddi/manevi anlamda kaldırabilme, bencil olmama, hoşgörülü, evine mutluluk ve huzur verme, oturaklı olma, sakin, zarafet, hürmet)	-

Tablo 5'te, eş olarak seçilecek bir kadında olmazsa olmaz denilebilecek özelliklere katılımcıların verdiği yanıtlar gözden geçirildiğinde, sırasıyla saygılı olma ($f= 8$), sadık olma ($f= 5$), alçakgönüllü olma ($f= 3$), iffetli olma ($f= 3$), sevgi dolu olma ($f= 3$), anlayışlı olma ($f= 2$), evine bağlı olma ($f= 2$), itaatkâr olma ($f= 2$), nazik olma ($f= 2$), sabırlı olma ($f= 2$), sorun çıkarmama ve çözüm odaklı olma ($f= 2$), söz geçirme ve yönlendirme ($f= 2$), titiz ve bakımlı olma ($f= 2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

3. Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının evlilik yaşamındaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin düşünceleri, duyguları ve davranışları

Tablo 6. Katılımcıların Kadının Evlilik Yaşamındaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Düşünceleri

Tema	f
Eşine katılma, hak verme ve mantıklı olduğunu düşünme	15
İlerde sorun ve anlaşmazlıkların olacağını düşünme	3
Samimi gelmeme	3
Duyguların ön planda ve mantıkla uyumlu olması gerektiğini düşünme	2
Düşünce yapısının uyuşması ve daha iyi anlaşabileceğini düşünme	2
Yaşın önemli olmayacağını düşünme	2
Diğer (aşkın bu tür durumlarda yeterli olamayacağını düşünme, çok sevdiğini düşünme, mutlu olma, saygı duyma)	-

Tablo 6’da, kadının evlilik yaşamındaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda “Ne düşünürdünüz?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar analiz edildiğinde, sırasıyla eşine katılma, hak verme ve mantıklı olduğunu düşünme ($f= 15$), ilerde sorun ve anlaşmazlıkların olacağını düşünme ($f= 3$), samimi gelmeme ($f= 3$), duyguların ön planda ve mantıkla uyumlu olması gerektiğini düşünme ($f= 2$), düşünce yapısının uyuşması ve daha iyi anlaşabileceğini düşünme ($f= 2$), yaşın önemli olmayacağını düşünme ($f= 2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 7. Katılımcıların Kadının Evlilik Yaşamındaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Duyguları

Tema	f
Mutluluk	14
Güvende hissetme	2
Kötü hissetme	2
Mutsuzluk	2
Diğer (garip hissetme, güçlü hissetme, normal/nötr, sevdiğini hissetme, onure olma, umursamama)	-

Tablo 7’de, kadının evlilik yaşamındaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda “Ne hissederdiniz?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar gözden geçirildiğinde, sırasıyla mutluluk ($f= 14$), güvende hissetme ($f= 2$), kötü hissetme ($f= 2$), mutsuzluk ($f= 2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 8. Katılımcıların Kadının Evlilik Yaşamındaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Davranışları

Tema	f
Evliliği sürdürmeye çalışma	8
Evlenmeme	3
Sevme/sevmeye devam etme	3
Kafaya takmama	2
Sorun etmeme/sorun olmadığını söyleme	2
Diğer (boşanma, pişman etmemeye çalışma, bağlılığını ve düşüncelerinin doğruluğunu ispatlama, duruma göre farklı eylemlerde bulunma, mutlu olmaya devam etme)	-

Tablo 8’de, kadının evlilik yaşamındaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda “Ne yapardınız?” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar analiz edildiğinde, sırasıyla evliliği sürdürmeye çalışma ($f= 8$), evlenmeme ($f= 3$), sevme/sevmeye devam etme ($f= 3$), kafaya takmama ($f= 2$), sorun etmeme/sorun olmadığını söyleme ($f= 2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

4. Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının ailedeki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin düşünceleri, duyguları ve davranışları

Tablo 9. Katılımcıların Kadının Ailedeki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Düşünceleri

Tema	f
Yardımcı olması gerektiğini düşünme	6
Anlayış göstermesi gerektiğini düşünme	3
Haksız olduğunu söyleme	3
Acaba neden böyle davranıyor diye düşünme	2
Anlayışsız olduğunu düşünme	2
Bencil olduğunu düşünme	2
Düşüncesiz bir kocası olduğunu düşünme	2
Haklı olabileceğini düşünme	2
Kızma, tartışma/kavga etme	2
Plansız ve düzensiz olduğunu düşünme	2
Diğer (canının sıkın olduğunu düşünme, hatalı olduğunu düşünme, kendini savunmayı düşünme, sevmediğini düşünme, empati kurmadığını düşünme)	-

Tablo 9'da, kadının ailedeki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda "Ne düşünürdünüz?" sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar çözümlendiğinde, sırasıyla yardımcı olması gerektiğini düşünme ($f=6$), anlayış göstermesi gerektiğini düşünme ($f=3$), haksız olduğunu söyleme ($f=3$), acaba neden böyle davranıyor diye düşünme ($f=2$), anlayışsız olduğunu düşünme ($f=2$), bencil olduğunu düşünme ($f=2$), düşüncesiz bir kocası olduğunu düşünme ($f=2$), haklı olabileceğini düşünme ($f=2$), kızma, tartışma/kavga etme ($f=2$), plansız ve düzensiz olduğunu düşünme ($f=2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 10. Katılımcıların Kadının Ailedeki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Duyguları

Tema	f
Kötü hissetme	8
Üzüntü/üzülme	7
Kırgınlık/kırılma	4
Sinirlenme	3
Diğer (kırgınlık, yetersiz hissetme, mutsuz hissetme, tedirginlik hissetme, bir şey hissetmeme, değersiz hissetme, sevilmediğini hissetme, huzursuz hissetme)	-

Tablo 10'da, kadının ailedeki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda "Ne hissederdiniz?" sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar analiz edildiğinde, sırasıyla kötü hissetme ($f=8$), üzüntü/üzülme ($f=7$), kırgınlık/kırılma ($f=4$), sinirlenme ($f=3$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 11. Katılımcıların Kadının Ailedeki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Davranışları

Tema	f
Konuşma	10
Hatalı olduğu yerleri söyleme ve düzeltmek için üzerine düşünme	5
Ev işlerini birlikte yapma	4
Trip atma/surat asma	3
İşleri yapmaya devam etme	3
Yardımcı tutma	2
Söylenenler üzerinde fazla durmamaya çalışma	2
İşleri yapmama konusunda tehdit etme	2
Bir şeyler yapmaya çalışma	2
Yardımcı olması gerektiğini söyleme	2
Ortamı gerginleştirmekten sakınma	2

Tablo 11’de, kadının ailedeki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda “*Ne yapardınız?*” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar detaylı olarak analiz edildiğinde, sırasıyla konuşma ($f= 10$), hatalı olduğu yerleri söyleme ve düzeltmek için üzerine düşünme ($f= 5$), ev işlerini birlikte yapma ($f= 4$), trip atma/surat asma ($f= 3$), işleri yapmaya devam etme ($f= 3$), yardımcı tutma ($f= 2$), söylenenler üzerinde fazla durmamaya çalışma ($f= 2$), işleri yapmama konusunda tehdit etme ($f= 2$), bir şeyler yapmaya çalışma ($f= 2$), yardımcı olması gerektiğini söyleme ($f= 2$) ve ortamı gerginleştirmekten sakınma ($f= 2$) temaları altında toplanmıştır.

5. Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının toplumdaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin düşünceleri, duyguları ve davranışları

Tablo 12. *Katılımcıların Kadının Toplumdaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Düşünceleri*

Tema	f
Destek olduğu için mutlu olma	6
Siyasetçi olma konusunu düşünme ve çalışma başlatma	5
Destekleme ve yanında olabilme	3
Doğru bir eş seçtiğini düşünme	2
Diğer (erken olduğunu düşünme, eşinin neden böyle bir şey dediğine anlam verememe, eşinin ailenin geleceğini düşünmediğini düşünme, kendisine göre bir iş olmadığını düşünme, yeteneğini ailesi için kullanmayı düşünme)	-

Tablo 12’de, kadının toplumdaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda “*Ne düşünürdünüz?*” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar gözden geçirildiğinde, sırasıyla destek olduğu için mutlu olma ($f= 6$), siyasetçi olma konusunu düşünme ve çalışma başlatma ($f= 5$), destekleme ve yanında olabilme ($f= 3$), doğru bir eş seçtiğini düşünme ($f= 2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 13. *Katılımcıların Kadının Toplumdaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Duyguları*

Tema	f
Mutluluk	14
Gurur	3
Özgüven	2
Diğer (şükretme, güçlü hissetme, şanslı hissetme, üzüntü, şaşkınlık, endişe)	-

Tablo 13’te, kadının toplumdaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda “*Ne hissederdiniz?*” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar çözümlendiğinde, sırasıyla mutluluk ($f= 14$), gurur ($f= 3$), özgüven ($f= 2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 14. *Katılımcıların Kadının Toplumdaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Davranışları*

Tema	f
Siyasete adım atma	9
Başka bir alana ilgi duyma	6
Kendini geliştirme	2
Teşekkür edip ilişkisinde siyasetçi olmak isteme	2
Diğer (milletvekili tanıdıklarını arama, gösterdiği destek için eşine minnettarlığını gösterme, kabul etmeme karşı çıkma, doğru olduğunu düşündüğü yolda ilerleme, ailesi için gerekli işlerle uğraşma)	-

Tablo 14’te, kadının toplumdaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda “*Ne yapardınız?*” sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar analiz edildiğinde, sırasıyla siyasete adım atma ($f= 9$), başka bir alana ilgi duyma ($f= 6$), kendini geliştirme ($f= 2$), teşekkür edip ilişkisinde siyasetçi olmak isteme ($f= 2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

6. Üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin, kadının iş yaşamındaki yerine ve erkeğin rolüne ilişkin düşünceleri, duyguları ve davranışları

Tablo 15. Katılımcıların Kadının İş Yaşamındaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Düşünceleri

Tema	f
Paranın ortak olması gerektiğini düşünme	4
Parayı teslim etmeme	4
Tüm paranın erkekte olamayacağını düşünme	3
Erkeğin gururunu tatmin etmeye çalıştığını düşünme	2
Para için evlendiğini düşünme	2
Diğer (merak etme, eşinin kültürünü sorgulama, bütün gücü ona vermek istememe, bencil olduğunu düşünme, yanlış olduğunu düşünme, eşinin güvenmediğini düşünme, evliliğin tehlikeye gireceğini düşünme, eşinin haklı olduğunu düşünme, çıkmaza girdiğini düşünme)	-

Tablo 15'te, kadının iş yaşamındaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda "Ne düşünürdünüz?" sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar ayrıntılı bir biçimde analiz edildiğinde, sırasıyla paranın ortak olması gerektiğini düşünme ($f=4$), parayı teslim etmeme ($f=4$), tüm paranın erkekte olamayacağını düşünme ($f=3$), erkeğin gururunu tatmin etmeye çalıştığını düşünme ($f=2$), para için evlendiğini düşünme ($f=2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 16. Katılımcıların Kadının İş Yaşamındaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Duyguları

Tema	f
Kötü hissetme	9
Üzüntü/üzülme	6
Huzursuz	2
Diğer (değersiz, moralin bozulması, kırılma, soğuma, şaşkınlık)	-

Tablo 16'da, kadının iş yaşamındaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda "Ne hissederdiniz?" sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar gözden geçirildiğinde, sırasıyla kötü hissetme ($f=9$), üzüntü/üzülme ($f=6$), huzursuz ($f=2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

Tablo 17. Katılımcıların Kadının İş Yaşamındaki Yeri ve Erkeğin Rolüne İlişkin Davranışları

Tema	f
Konuşma	9
Paranın bir kısmını eşine verme	4
Söylediğini yapmama	4
Giderler için ortak harcama yapma	3
Parayı vermeme	3
Orta yolu bulmaya çalışma	2
Tüm kazancı ikiye bölme	2
Diğer (ortak hesap açma, evliliği bitirme, duruma göre hareket etme)	-

Tablo 17'de, kadının iş yaşamındaki yeri-erkeğin rolünün incelendiği örnek olayda "Ne yapardınız?" sorusuna katılımcıların verdiği yanıtlar analiz edildiğinde, sırasıyla konuşma ($f=9$), paranın bir kısmını eşine verme ($f=4$), söylediğini yapmama ($f=4$), giderler için ortak harcama yapma ($f=3$), parayı vermeme ($f=3$), orta yolu bulmaya çalışma ($f=2$), tüm kazancı ikiye bölme ($f=2$) ve diğer temaları altında toplanmıştır.

SONUÇ ve TARTIŞMA

Bu çalışmada, üniversitede öğrenim gören kadın öğrencilerin toplumsal cinsiyet, ideal erkek, ideal kadın ve ideal evlilik kavramlarına ilişkin görüşlerinin değerlendirilmesi amaçlanmıştır. Yapılan araştırmada görüldüğü üzere kadın katılımcıların çoğunluğunun kadınsı cinsiyet özelliğini taşıdığı ancak bir katılımcının erkeksi cinsiyet rolü yönelimi sergilediği bulunmuştur. Mevcut bulguya benzer biçimde Demirtaş-Madran da (2012) üniversite öğrencileriyle yürüttüğü bir çalışmada, kadın öğrencilerin erkeksi cinsiyet özelliği gösterebileceğini ortaya koymuştur. Bu durum, araştırmalarda da rapor edildiği üzere kadınların, baskınlık, kendi ihtiyaçlarını savunma, eğitilmiş olma, liderlik vasfı taşıma ve girişken olma gibi erkeksi özelliklerin kadınlar tarafından da istenir olmasıyla açıklanabilir (Kahraman-Dinç, 2010; Karacan, 1991; Kitiş ve Bilgici, 2007; Özvarış, 2007; Ünüvar ve Tagay, 2015).

Çalışmada, yedi alt probleme cevap aranmıştır. Çalışmanın birinci ve ikinci alt problemiyle ilgili olarak, karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi olan sekiz katılımcı olduğu belirlenmiştir. Çalışmaya katılan katılımcıların yedisi, bu kişiyi eş olarak seçmeyi düşünürken; bir kişi ise kararsız olduğunu bildirmiştir. Yakın ilişkisi bulunan katılımcılar seçimlerine ilişkin düşüncelerini, ilişkinin keyif vermesi, önemsenme, anlaşıldığını ve sevildiğini hissetme, destekleme ve yanında olma, düşünce yapısı ve yaşantı tarzının uygun olması ile koruma ve güven verme temalarıyla gerekçelendirmişlerdir. Tüzemen ve Özdağoğlu (2007), eş seçiminde sevgi, aile ve karakter faktörünün önemli olduğu sonucunu ortaya koymuşlardır. Aytaç ve Bayram da (2001) yaptıkları çalışmada, kadın öğrencilerin eş seçiminde ölçüt olarak kişiliğe önem verdiklerini bulmuşlardır.

Çalışmada, karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi olmayan 17 katılımcı tespit edilmiştir. Katılımcılardan, dokuzu eğer karşı cinsten herhangi birisiyle ilişkisi bulunsaydı bu kişiyi eş olarak seçme konusunda kararsız olduklarını bildirmiş ancak diğer sekiz katılımcı ise bu kişiyi eş olarak seçebileceklerini ifade etmişlerdir. Çalışmada, erkek arkadaşı bulunmayıp da eğer olsaydı bu kişiyi eş olarak seçme konusunda kararsız kalanların daha fazla olduğu dikkat çekmiştir. Bunun nedeni sorulduğunda ise katılımcıların kendi ailesinin kabul edip etmemesi ve kendisine uygun olup olmaması konusunda tereddütlerinin olduğu görülmektedir. Çalışmada görüldüğü üzere, kadın katılımcıların eş seçiminde toplumun en küçük birimi olarak görülen ailenin etkisinde oldukları anlaşılmaktadır (Dedeoğlu, 2000). Yakın ilişkisi bulunmayan katılımcılar seçimlerine ilişkin düşüncelerini ise aile üyelerinin eş olarak uygun olduğunu düşünmesi, bir ilişkiyi eş seçme için başlatıp devam ettirme, düşüncelerin ve gönüllerin uygunluğu, cinsellik ve üreme, duyguların yanıtıcı ve yıpratıcı olması ile sevgili olmayı ve flörtü uygun bulmama temalarıyla gerekçelendirmişlerdir.

Çalışmanın üçüncü alt problemünde katılımcıların, eş olarak seçilecek ideal kadın ve erkekte bulunması gereken özelliklere ilişkin düşüncelerine yanıt aranmıştır. Eş olarak seçilecek ideal bir erkekte bulunması gereken özellikler, katılımcılar tarafından saygılı olma, sevmeye ve ilgi gösterme, dinini en güzel ve doğru şekilde yaşama, güvenilir olma, sadık olma, anlayışlı ve düşünceli olma, dürüstlük ve aileye değer verme vs. biçiminde belirtilmiştir. Akın ve Aydemir (2007), eş olarak seçilecek bir erkekte bulunması gereken özelliklerle ilgili olarak evine, eşine ve çocuklarına ilgili ve bağlı olma, çalışkan olma ve anlayışlı olma sonucuna ulaşmışlardır. Buna ek olarak Bozgeyikli ve Toprak da (2013) eş seçiminde dini inanç ve sevgi/aşk gibi özelliklerin önemli olduğunu tespit etmiştir. Çalışmada, eş olarak seçilecek ideal bir kadında bulunması gereken özellikler ise saygılı olma, sadık olma, alçakgönüllü olma, iffetli olma, sevgi dolu olma, anlayışlı olma ve evine bağlı olma vs. biçiminde bulunmuştur. Akın ve Aydemir (2007) yaptıkları çalışmada, eş olarak seçilecek bir kadında bulunması gereken özelliklerle ilgili olarak yüksek bir katılımcı grubunun, kadının evine, eşine ve çocuklarına ilgili olması gerektiğine vurgu yaptıklarını bildirmişlerdir.

Çalışmanın dördüncü (a, b, c) alt probleminde, kadının evlilik yaşamındaki yeri ve erkeğin rolüyle ilgili düşünceleri, duyguları ve davranışlarına yönelik cevap aranmıştır. Örnek olayda katılımcıların evlendiklerinde karşılaşmaları muhtemel örnek olaya yer verilmiştir. Kadın öğrencilerin büyük bir kısmı örnek olayda, evleneceği insandan yaş olarak küçük olmanın bir sorun teşkil etmeyeceği düşüncesinde oldukları, böyle bir tercih yaptıklarında kendilerini mutlu hissedeceklerini ve evliliğini sürdürmeye çalışacaklarını ifade ettikleri görülmüştür. Bu sonuçtan hareketle severek veya anlaşarak yapılan evliliğin, ideal bir evlilik olacağı çıkarılabilir. Nitekim literatürde de bu sonuca, benzer bulgulara ulaşılmıştır (Akın ve Aydemir, 2007; Arpacı ve Ersoy, 2007; Ataklı, Yertutan ve Ekinci, 2004; Kahraman-Dinç, 2010; Ökten, 2006; Sever, 2005).

Çalışmanın beşinci (a, b, c) alt probleminde, kadının aile yaşamındaki yeri ve erkeğin rolüyle ilgili düşünceleri, duyguları ve davranışlarına yönelik cevap aranmıştır. Örnek olayda katılımcıların çoğunluğu, çalışan bir kadına eşinin yardımcı olması gerektiğini, evliliğin ortak bir yapı olduğunu, bu nedenle eşin gerekli hassasiyeti göstermesi gerektiğini düşüneceklerini, böyle bir olayda kendilerini kötü hissedeceklerini ve bunun sonucu olarak da eşile konuşma yolunu seçeceklerini ifade etmişlerdir. Akın ve Aydemir de (2007) kadın katılımcıların, ev işlerinin (bulaşık yıkama, temizlik) yalnızca kadınlar tarafından yapılması fikrine karşı çıktıklarını bildirmişlerdir.

Çalışmanın altıncı (a, b, c) alt probleminde, kadının toplumdaki yeri ve erkeğin rolüyle ilgili düşünceleri, duyguları ve davranışlarına yönelik yanıt aranmıştır. Örnek olayda katılımcıların çoğunluğu, politikaya atılma konusunda eşinin kendisine destek olduğunu düşündüklerini, bundan ötürü mutlu olacaklarını ve sahip olduğu yeteneği kullanmaya başlayacaklarını ifade ettikleri anlaşılmaktadır. Bu sonuca benzer olarak Mentеше (2014), kadınlarla birlikte yürüttüğü bir çalışmada, koşulların uygun olması durumunda kadınların, milletvekilliği, il genel meclis üyesi, belediye başkanı ve parti yöneticiliği vs. gibi politik görevler alabileceği sonucuna ulaşmıştır.

Çalışmanın yedinci (a, b, c) alt probleminde, kadının iş yaşamındaki yeri ve erkeğin rolüyle ilgili düşünceleri, duyguları ve davranışlarına yönelik cevap aranmıştır. Örnek olayda katılımcıların çoğunluğu, hem kadının hem de erkeğin para kazanması nedeniyle para kullanımının ortak olması gerektiğini ya da parayı eşine vermeyeceğini düşündükleri, kendilerini böyle bir durumda kötü hissedeceklerini ve sonuç olarak da eşile konuşma yoluna gideceklerini ifade etmişlerdir. Değişen toplum yapısıyla birlikte kadınların iş yaşamında yer almaları, evin geçimine katkıda bulunmalarını ve destek olmalarını sağlamıştır (Topçuoğlu, 2009). Bu sonuç, para kazanan kadının aile ve kendisi adına alınacak kararlara ortak olma ve ekonomik açıdan güç sahibi olma isteğinin canlılığını ortaya koyabilir (Karacan, 1991; Kardam, 2003; Kumar ve Sharma, 2012; Özvarış, 2007).

Örnek olaylarda verilen yanıtlara bakıldığında katılımcıların, evliliği ortak bir müessese olarak gördükleri anlaşılmaktadır. Bu nedenle de çalışmaya katılan kadınların evlendiklerinde eşleriyle uyum içinde olan bir evlilik geçirmeyi istedikleri söylenebilir. Ayrıca katılımcıların eşleriyle yaşayacakları herhangi bir çatışmada evliliği sonlandırmayı düşünmedikleri daha çok ortaya çıkabilecek sorunların çözebileceğini düşündükleri yapıcı bir çözüm yolu kullandıkları anlaşılmaktadır. Mevcut çalışmadaki bu sonuçların benzer bulgularla tutarlılık gösterdiği görülmektedir (Fortin, 2005; Ünüvar ve Tagay, 2015; Zeyneloğlu ve Terzioğlu, 2011).

Sonuç olarak bu çalışmanın katılımcı grubunu oluşturan kadınların sahip oldukları biyolojik cinsiyetleri ile cinsiyet rolü yönelimlerinin büyük oranda aynı olduğu, eş seçimlerinde toplumun değer ve kurallarını göz önünde bulundurdıkları anlaşılmaktadır. Ayrıca bireylerin yapacakları evlilik tercihlerinde toplumun değişen yapısından etkilendikleri görülmektedir. Bu çalışmanın bir ilde gerçekleştirilmiş olması ve belirli bir çalışma grubunun seçilmiş olması araştırmanın sınırlılığını oluşturmaktadır. Bu nedenle bulgularla ilgili yapılacak yorumlarda bu hususların dikkate alınması objektifliği daha da artıracaktır düşünülmemektedir. Bu çalışmaya benzer

yapılacak diğer çalışmalarda daha geniş bir çalışma grubunun tercih edilmesi ve farklı katılımcı grubunun seçilmesi, literatüre yeni bilgiler kazandırılması ve diğer araştırmalara da katkı sunması açısından önemli görülmektedir. Hem toplumsal cinsiyet algısının hem de evlilikte ideal kadın-ideal erkek algısının, insanların kimlik edinimleri, toplumsallaşmaları, yaşam doyumları, evlilik uyumları ve evlilik doyumları üzerinde etkili olduğu bilinmektedir. Bu açıdan çalışmanın bulguları, sorun yaşayabilecek bireylere ışık tutabilir. Mevcut çalışmanın bulguları, gerçekleştirilecek toplumsal cinsiyet, ideal erkek, ideal kadın ve ideal evlilik eğitimi ve farkındalık etkinliklerinde (konferans, seminer vs.) kullanılabilir. Bu çalışma, toplumsal cinsiyet algısını güçlendirme ve ideal evlilik gerçekleştirebilme konusunda yapılacak mesleki uygulamalarda yararlılık gösterebilir. Dahası, çalışma sonuçlarının aile danışmanlığı ve çift terapisi gibi danışma süreçlerinde danışanlara yol gösterici olabileceği tahmin edilmektedir.

KAYNAKÇA

- Akın, M. H. ve Aydemir, M. A. (2007). Üniversitede okuyan kız öğrencilerin cinsiyet rolü tutumları bağlamında aile ve evlilik kurumlarına bakışları (Selçuk Üniversitesi Örneği). *Selçuk Üniversitesi Fen-Edebiyat Fakültesi Edebiyat Dergisi*, 18, 43-60.
- Arapacı, F. ve Ersoy, A. F. (2007). Kadının çalışmasının ailenin yaşam kalitesine etkisinin incelenmesi. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3(11), 41-46.
- Arslan, A. (2003). Eşitsizliğin teorik temelleri: Etik teorisi. *Kocaeli Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 6(2), 115-135.
- Aslan, G. (2015). Öğretmen adaylarının toplumsal cinsiyet algılarına ilişkin metaforik bir çözümleme. *Eğitim ve Bilim*, 40(181), 363-384.
- Ataklı, A., Yertutan, C. ve Ekinci, S. (2004). Bir grup üniversite öğrencisinin "çağdaş kadın" üzerine görüşleri. *T.C. Başbakanlık Aile Araştırma Kurumu Başkanlığı Eğitim Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(7), 43-55.
- Aytaç, S. ve Bayram, N. (2001). Üniversite gençliğinin iş ve eş seçimindeki etkin kriterlerin analitik hiyerarşi süreci (AHP) ile analizi. *Endüstri İlişkileri ve İnsan Kaynakları Dergisi*, 3(1), <http://www.isguc.org/?p=article&id=97&cilt=3&sayi=1&yil=2001> adresinden 20.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Başçı, B. ve Giray, S. (2016). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin tutumlarının çok değişkenli istatistiksel tekniklerle analizi. *Journal Of Life Economist*, 3(4), 117-141.
- Baştuğ, G. ve Kuru, E. (2009). Bayan sporcuların bedenlerini algılama düzeyleri ve cinsiyet rolleri üzerine bir araştırma. *Gazi Üniversitesi Gazi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 29(2), 533-555.
- Bem, S. L. (1981). Gender schema theory: A cognitive account of sex typing. *Psychological Review*, 88(4), 354-364.
- Berg, B. L. ve Lune, H. (2015). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri* (Çev. Hasan Aydın). Eğitim Kitabevi: Konya.
- Bozgeyikli, H. ve Toprak, E. (2013). Üniversiteli gençlerin eş seçim kriterlerinin sıralama yargılarıyla ölçeklenmesi. *Gençlik Araştırmaları Dergisi*, 1(1), 68-87.
- Büyüköztürk, Ş., Kılıç-Çakmak, E., Akgün, Ö. E., Karadeniz, Ş. ve Demirel, F. (2012). *Bilimsel araştırma yöntemleri*. Pegem Akademi: Ankara.
- Dedeoğlu, S. (2000). Toplumsal cinsiyet rolleri açısından Türkiye'de aile ve kadın emeği. *Toplum ve Bilim*, 86, 139-170.

- Demirtaş-Madran, H. A. (2012). Cinsiyet, cinsiyet rolü yönelimi ve düşünme ihtiyacı. *Türk Psikoloji Yazıları*, 15(29), 1-10.
- Fortin, N. M. (2005). Gender role attitudes and the labour-market outcomes of women across OECD countries. *Oxford Review of Economic Policy*, 21(3), 416-438.
- Gelbal, S., Duyan, V. ve Öztürk, A. B. (2008). Gender differences in sexual information sources, and sexual attitudes and behaviors of university students in Turkey. *Social Behavior and Personality: An International Journal*, 36(8), 1035-1052.
- Gibbons, J. L., Bradford, R. ve Stiles, D. A. (1989). Madrid adolescents express an interest gender roles and work possibilities. *The Journal Of Early Adolescence*, 9(1-2), 125-141.
- Günay, G. ve Bener, Ö. (2011). Kadınların toplumsal cinsiyet rolleri çerçevesinde aile içi yaşamı algılama biçimleri. *Türkiye Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 15(3), 157-171.
- Holt, C. L. ve Ellis, J. B. (1998). Assessing the current validity of the Bem Sex-Role Inventory. *Sex Roles*, 39(11-12), 929-941.
- Illich, I. (1996). *Gender (Çev. Ahmet Fethi)*. Ankara: Ayraç Yayınevi.
- Kahraman-Dinç, S. (2010). Kadınların toplumsal cinsiyet eşitsizliğine yönelik görüşlerinin belirlenmesi. *Dokuz Eylül Üniversitesi Hemşirelik Yüksekokulu Elektronik Dergisi*, 3(1), 30-35.
- Karacan, A. R. (1991). *Tarım kesiminde geçici tarım işçilerinin çalışma koşulları, ücret sistemleri ve çalışanların sosyal güvenlikleri üzerine bir araştırma: Manisa örneği*. Friedrich Ebert Vakfı: İstanbul.
- Kardam, F. (2003). *Namus gerekçesiyle öldürülme ya da kendi canına kıyma: Kadın cinselliği üzerinde baskıların benzer koşullarda farklı sonuçları mı?* http://www.huksam.hacettepe.edu.tr/Turkce/SayfaDosya/namus_ger_oludirme.pdf adresinden 17.05.2017 tarihinde alınmıştır.
- Kimmel, M. (2011). *The gendered society*. New York: Oxford University Press.
- Kitiş, Y. ve Bilgici, S. Ş. (2007). Bir aile içi şiddet olgusu: Sır tutma ilkesi ile şiddeti ihbar etme yükümlülüğü arasındaki etik ikilem. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 3(11), 7-13.
- Kumar, V. ve Sharma, Y. (2012). Marital adjustment in relation to job status and emotional intelligence. *Scholarly Research Journal for Interdisciplinary Studies* 1(2), 213-217.
- Lupton, D. ve Barclay, L. (1997). *Constructing fatherhood: Discourses and experiences*. Sage Publications: London.
- Menteşe, S. (2014). Siyasette kadının yeri ve önemine ilişkin bir araştırma (Tunceli il örneği). *Dokuz Eylül Üniversitesi Sosyal Bilimler Enstitüsü Dergisi*, 16(1), 83-113.
- Mills, G. E. (2003). *Action research a guide for the teacher researcher*. Pearson Education: Boston.
- Nevid, J. S. (1984). Sex differences in factors of romantic attraction. *Sex Roles*, 11(5-6), 401-411.
- Ökten, Ş. (2009). Toplumsal cinsiyet ve iktidar: Güneydoğu Anadolu Bölgesi'nin toplumsal cinsiyet düzeni. *Uluslararası Sosyal Araştırmalar Dergisi*, 2(8), 302-312.
- Özvarış, B. Ş. (2007). Türkiye'de toplumsal cinsiyet, kadın ve sağlık. *STED*, 16(3), 7-8.
- Sever, A. (2005). Tabulaştırılan/tabulaşan kurumun (ailenin) kurbanlıklar edinme pratiği. *Aile ve Toplum Eğitim-Kültür ve Araştırma Dergisi*, 2(8), 9-22.

- Stiles, D. A., Gibbons, J. L. ve Schnellmann, J. (1987). The smiling sunbather and the chivalrous football player: Young adolescents' images of the ideal woman and man. *The Journal of Early Adolescence*, 7(4), 411-427.
- Stiles, D. A., Gibbons, J. L., Hardardottir, S. ve Schnellmann, J. (1987). The ideal man or woman as described by young adolescents in Iceland and The United States. *Sex Roles*, 17(5-6), 313-320.
- Sugiyama, M. (1984). A woman's place in society: Comparative attitudes in Japan, West Germany and The United States. *Behavior Metrika*, 15, 55-75.
- Talbani, A. ve Hasanali, P. (2000). Adolescent females between tradition and modernity: Gender role socialization in South Asian immigrant culture. *Journal of Adolescence*, 23(5), 615-627.
- Topçuoğlu, R. A. (2009). Kadın emeği nasıl değersizleşir? *Praksis*, 20, 87-104.
- Trommsdorff, G. ve Iwawaki, S. (1989). Students' perceptions of socialisation and gender role in Japan and Germany. *International Journal of Behavioral Development*, 12(4), 485-493.
- Trommsdorff, G. (1982). Family roles as perceived by Japanese and German adolescents. *Educational Resources Information Center*. <https://eric.ed.gov/?id=ED228117> adresinden 20.02.2017 tarihinde alınmıştır.
- Tüzemen, A. ve Özdağoğlu, A. (2010). Doktora öğrencilerinin eş seçiminde önem verdikleri kriterlerin analitik hiyerarşi süreci yöntemi ile belirlenmesi. *İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi*, 21(1), 215-232.
- Ünüvar, P. ve Tagay, Ö. (2015). Çalışan evli kadınların toplumsal cinsiyet rolleri, yaşam, iş doyumunu ve evlilik uyumlarının incelenmesi. *Kadın/Woman*, 16(2), 21-24.
- Yazıcıoğlu, Y. ve Erdoğan, S. (2011). *SPSS uygulamalı bilimsel araştırma yöntemleri*. Detay Yayıncılık: Ankara.
- Yıldırım, A. ve Şimşek, H. (2013). *Sosyal bilimlerde nitel araştırma yöntemleri*. Seçkin Yayıncılık: Ankara.
- Yılmaz, D. V., Zeyneloğlu, S., Kocaöz, S., Kısa, S., Taşkın, L. ve Eroğlu, K. (2009). Üniversite öğrencilerinin toplumsal cinsiyet rollerine ilişkin görüşleri. *Uluslararası İnsan Bilimleri Dergisi*, 6(1), 775-792.
- Zeyneloğlu, S. ve Terzioğlu, F. (2011). Toplumsal cinsiyet rolleri tutum ölçeğinin geliştirilmesi ve psikometrik özellikleri. *Hacettepe Üniversitesi Eğitim Fakültesi Dergisi*, 40, 409-420.